

A^o. 1830.

BREDASCHE

Vrijdag

den 17 September.

De BREDASCHE COURANT verschijnt, zoo lang de gebeurtenissen in het zuiden voortduren, DAKERS, en is door het gehele Koninkrijk bij alle Postkantoren en voornaamste Boekhandelaren verkrijgbaar. Dezelve wordt daags voor den verschijndag alom verzonden.

De geabonneerden ontvangen hunne gewone Couranten op heele vellen per week, voor de bepaalde Abonnements-prijs à 1/2, 25 per kwartaal. Intusschen zal men niet meer dan 30 Cents voor 3 of 4 extra-couranten, per week, betalen.

N E D E R L A N D E N.

Breda, -- den 16den September.

In de zitting van de Tweede Kamer van heden zijn ingekomen twee koninklijke boodschappen, houdende respectievelijk kennisgeving van het eervol ontslag van den Minister van Maanen en van de benoeming van den Prins de Gavre tot president der Eerste Kamer.

De leden der commissie, benoemd tot de redactie van het adres in antwoord op 's Konings aanspraak, zijn de heeren Corver Hooft, van Crombrugge, Donker Curtius, Pycke en Sykens.

Werd vervolgens besloten, de Koninklijke boodschap van den 13 sept. (zie dezelve in de Bredasche courant van woensdag 11, bladz. 2.) naar de afdelingen te verzenden.

Daarna heeft de heer Donker Curtius het woord gevraagd ter ontwikkeling van een voorstel, hetgeen door hem den vorigen dag op het bureau van den voorzitter was needergelegd, en hetwelk strekte, » om een commissie van tien leden te benoemen, » genomen half uit de Zuidelijke, half uit de Noordelijke afdelingen, om te overleggen en aan de vergadering voor te dragen zoodanige maatregelen, als in overeenstemming met de attributen der kamer zouden kunnen genomen worden, om de ingezetenen der plaatsen, waar de wettige orde is geschonden, tot dezelve terug te brengen en alzoo het grondwettig gezag en de kracht der grondwet te herstellen.

Na nog eenige woorden van den heer van Sijmen, heetwelk, volgens het reglement van orde, heden niet diens kan, werd de vergadering zonder bepaald adjournement gescheiden.

Men heeft opgemerkt, dat, vóór dat de heer Donker Curtius zijn voorstel begon, alle de leden, die het voorstel van den 3den Sept. tot afscheiding van de beide groote deelen des Rijks geteekend hebben, een voor een de zaal hadden verlaten. Vreesden zij den Eerlijken Hollander? dan was hunne vrees zeer ijdel, want de in dit voorstel heerschende toon van gematigdheid en oprechtheid wordt van iedereen, van welke denkwijze ook, geprezen.

Van deze heeren onderteekenaars en toetreders wordt reeds zeer veel gesproken, en zal in het vervolg nog meer gesproken worden. Vele dergelieve zijn reeds bekend. Eene volledige lijst zal den lezer spoedig, zoo mij meenen, niet onaangenaam zijn. Zie hier dezelve: de heeren graaf de Celles, jonkh. Haijsman d'Annecroix, Baribélémy, van der Hove, Paschal d'Onijn en graaf Cornet de Grez, voor Zuid-Nederland; baron de Surlot de Chokier en jonkh. de Brouckere, voor Limburg; jonkh. de Gerlache, voor Luik; Goelens en baron van den Broek van Perbeque, voor Oost-Vlaanderen; Serruys, Pycke, de Bange en de Bange van Cappieters-Schelle, voor West-Vlaanderen; Trentesaux, Dumont, jonkh. de Bonnies, baron de Secus, Taintenier en le Hon, voor Henegouwen; baron de Stassart en Fallon, voor Namen, en eindelijk jonkh. van Pelsen, voor Antwerpen; in alles vijf en twintig.

De vier uit de Tweede Kamer absente leden, in ons nommer gisteren vermeld, zijn er twee ziek; de heer van Hees sedert den 11den, de heer de Stockhem heeft zulks bij eenen brief aan de Kamer doen melden. Wat de beide andere heeren, Gogels en Tanssens, deert, is ons onbekend.

— Als een bijzonderheid van de komst des prinsen van Oranje in Brussel, die wij van een zeer geloofwaardig oog- en oorgetuigen hebben vernomen, en eveneens als een bewijs van 's prinses koelbloedigheid in een groot gevaar (want de ontkenning, dat Z. K. H. in groot gevaar verkeerd heeft, is niet), kunnen wij het volgende melden: Hier en daar, op de plaatsen, waar de prins langs reed, deden zich eenige kreten van *Vive le Prince!* hooren; maar deze werden dadelijk, wij willen niet zeggen op wiens last, met talrijke *St. St., chut, chut!* gesmoord. Digt bij de markt stond

in het midden der talrijke aanschouwers, zekere professor, welke, tusschen eenig geroep van *Vive le Prince!* een *Vive la liberté!* uitgilde. De Prins hoort dit, ziet hem in het voorbijgaan aan en voegt hem op eenen bedrudden toe: *Monsieur, vous ne pouvez point des fers.* (Mijnheer, gij draagt geene klauwers.)

De staf en de raad der burgerwacht der stad Brussel, besloten hebbende, dat er aan de huizen eene collecte zal plaats hebben, om in de benoedigheden voor de dienst der burgerwacht en der ambachtslieden zonder arbeid te voorzien, zoo werden aan de ingezetenen van opgemelde stad de namen der collectanten medegedeeld. De staf en raad voormeld zijn overtuigd, dat de ingezetenen aan deze oproeping zullen gehoor geven, daar deze patriottische giften, bij uitnemendheid moeten bijdragen, om de publieke rust te handhaven en de eigenbelangen te doen eerbiedigen. — Ei, ei, die wat heeft, zou niet geven?! De collectebrief is geteekend van den Prins de Hooyvaert, aan welken, door den hoogleeraar Durossé, eene brief opgedragene gesteendrukte allegorische plaat is aangeheft, welke ten voordeele der armen uitkomt, en, met autorisatie van den kommandant en chef, aan alle huizen rondgebragt worden zal. Wij raden geenen inwoner van Brussel, om ook deze plaat af te wijzen. — Eenige kwaadwilligen hebben ook gezegd, dat men in den schouwburg het spelen van den *marseillaanschen marsch* gevraagd had: — *Foel! foel!* dat was immers de Brusselaren in de vogel van geheel Europa ontteerd; niemand in Brussel zou zulk een spel toelaten; ook heeft zich een hoogleeraar in het *Journal de la Belgique* uitgesproken, dat niet de *marseillaansche* maar de *brusselsche marsch*, beginnende met de woorden *Allons enfants de la Belgique*, op de wijze van den *marseillaanschen marsch*, begeerd is. — En dat maakt een groot onderscheid!

Het Gentsche dagblad *le Catholique* meldt, dat er in Gent verscheiden arrestatiën hebben plaats gehad, onder anderen van den geneesheer van de Moortele, alsmede van de advocaten de Sijne en Bauweleers. Laatstgemelde reclameert tegen zijne arrestatiën in drie brieven aan den gouverneur van Doorn, allen in het *Catholique* geplaatst. De beide eersten houden zich dood stil.

— Z. K. H. prins Frederik der Nederlanden is heden, na middernacht, door deze stad gepaseerd, rijd van 's Gravenhage naar Antwerpen hegevende.

's Gravenhage, — 15den September.

Gisteren avond is het HOOGHE HUWELIJK tusschen H. K. H. Mevrouw de Prinses MARIANNE BER NEDEERLANDIN en Z. K. H. Prins ALBERT VAN PRUISSEN voltrokken.

De illuminatiën, welke gisteravond alhier, ter gelegenheid van het huwelijk, plaats hebben gehad, waren zeer lustrijk. Vele huizen van bijzondere personen en de meeste publieke gebouwen waren smaakvol, door eerepoonten, guirlandes, mantelciffers enz., verlicht, hetgeen, bij de versiering van vele huizen met groen en bloemen en het wapperen der vlaggen, eene allerschoonste vertooning opleverde. Het getal toeschouwers was ongemeen groot; de vreugde en deelneming daar zich algemeen, doch op de meest gepaste wijze, kennebaar.

Men heeft bij deze verlichting onder andere sassinetten met op de gelegenheid toepasselijke dichtregelen opgemerkt; onder anderen heeft van deze de aandacht tot zich getrokken eene opragtheid en liefde voor Vorst en Vaderland ademende uitboezeming, welke op eene smaakvolle wijze gevonden werd tusschen de lichtgloeden het groen, waarmede de markiezen der landsdrukkerij het gebouw van dat etablissement hadden versierd. Wij meenen ons de moeite geen ondiens te bewijzen, met hier die dichtregelen te deelen; zij luiden als volgt:

» Moog elders 't oproer-vuur ontbrandt,
» Hier, waar men steeds voor 's Vorst streeft.

*Sleeg nooit het volk bloedige handen,
 't duur gekochte vrijheids-kleed.
 Neer, Holland mogt zich steeds bekeeren
 Op trouw aan Vaderland en Vorst.
 Die trouw, die vrede strooit thans bloem,
 Ontgloeft deez' dag de reine borst.
 En Groot, doot galle vreugd gedreven,
 Haar hulde aan 't Vorstelijke Raad.
 Hun echt zij door Gods gunst omgeven,
 Die hen nogg Nederlands volk steeds spaar.*

Niet te gans vande des groote menigte, welke op de heen
 alles op de volkomenste orde afgeboepen.
 Buisaal, den 15den September.

De prins de Ligne heeft eenen brief aan den baron van
 den d'Hoogvorst geschreven, van des prinses slot te Antwerp; den
 vanden dozer, gedateekend, waarbij hij voor zijne benoeming tot lid
 der Commissie voor de Algemeene veiligheid bedankt; een ingeze-
 oten des koninkrijks, zegt de prins, doch door eenen eed aan den
 konink van Oostenrijk verbonden zijnde, oordeel ik niet, dat mijne
 toestand mij veroorlooft, om tot eene commissie te behooren, welke
 mij in de gewichtige omstandigheden, waarin wij ons bevinden, in
 het geval zou kunnen brengen van andere politieke verbindtenissen
 aan te knopen.

De baron Frédéric de Secours heeft, uit hoofde van eene noodza-
 kelijke afwezigheid, insgelijks bedankt. De commissie heeft de
 regering uitgenoodigd, om uit de zestien door de wijken gekozen
 kandidaten, twee andere leden te verkozen, waarop deze dadelijk
 den graaf Willem XIII in plaats van den prins de Ligne benoemd
 heeft. De tweede benoeming is nog niet bekend. De hertog van
 heeft zich nog niet verklaard.

De commissie van algemeene veiligheid, vernomen hebbende,
 dat de konings-procureur Schutmans zich weder in het parket ver-
 toond had, heeft hem geschreven, om hem te verzoeken, dat hij
 de uitoefening zijner functionen staken en aan een zijner substituten,
 die de publieke opinie minder tegen zich heeft, opdragen
 zou.

De heer Barrère, lid der constituerende vergadering, der
 nationale koninklijke, is van hier, te Parijs aangekomen, na eene
 verblijf van vijftien jaren: hij was te voren nog eens vijftien
 jaren (van 1795 tot 1800) gebannen geweest. In 1795 zeide hij in
 de nationale conventie deze merkwaardige woorden: *Alleen de de-
 zien worden niet terug.*

Antwerpen, den 15den Sept.
 Wij hebben gewigtige redenen, om te gelooven, dat de gewone
 zitting der Staten-Generaal van 1830 op 1831 beginnende op maan-
 dag den 9den October, of te Antwerpen of te Gent zal gehouden
 worden. Zoo zij te Gent gehouden wordt, zou Z. M. te Antwerpen
 aankomende verklaart, uit eene goede hand te weten,
 dat de koning der Nederlanden de stelligste verzekeringen van het
 fransch gouvernement bekomen heeft, dat het den opstand in Bel-
 gie niet zou wanhoopten. De koning van Frankrijk heeft eene den-
 gelijke verklaring aan het hof van Sint-James gezonden.
 (Journal d'Anvers.)

Antwerpen, den 15den Sept.
 Het volk, zich inbeeldende, dat er nog andere
 commissarissen bij den commissaris waren, doorzocht diens gebou-
 wels, en naar vord' gelukkig niets. Toen streefde de menigte naar
 het stadhuys en vechte, onder groot getier wapenen; de kom-
 mandant der burgerwacht eefte wettigen aan dardige nagedaan
 hebbende, trok zij naartoe vier, en doorzocht daar ednige
 vaatlingen te vonden; maar niets van dien aard ge-
 vonden hebbende, trok zij langzaam af. Eenige patrouilles brag-
 ten tot hersele van den toren van waafure des nachts was alles
 weder still.
 Men had afkeer van dat wesp gevormd, om duiven naar
 vullige te zenden; ten einde spoediger tijdingen uit die stad te
 bekomen, maar men heeft niet waken vonden, welke zich,
 op de tegenwoordige omstandigheden, in Holland duffe wagen. (14)

(Courrier de la Presse.)

PARIS, den 15den Sept.

Den 25. Augustus, uit Petersburg vertrokken courier
 heeft de hertog aangebraut, dat de Keizer van Rusland had
 gegeven, om de onder de drieleurige vlag varende schepen in de
 Russische havens binnen te laten, en dat Z. M. verklaard had, om-
 trent de erkenning van het tegenwoordig Fransch gouvernement,
 juist te zullen handelen als de andere mogendheden.

Ook zijn er heden depêches aangekomen, welke de formele
 erkenning van ons gouvernement door Oostenrijk hebben aange-
 bragt.

Heden zijn de fondsen, ter beurze, op eene schrikbarende
 wijze gedaald. Zonder deze daling aan eenig afzonderlijk geraucht
 te willen toedeeven, zullen wij de onderscheiden geruchten me-
 dedeelen, welke heden, zoo ter beurze, als aan de ministerien,
 in omloop waren: -- Het voornamste doel der zending van prins
 Talleyrand naar Engeland zou zijn, om met Karel X, over den
 afstand van den hertog van Bordeaux te onderhandelen. Men
 zegt, dat Engeland gereed is, om een leger in de Nederlanden
 te zenden. -- Sommige willen, dat de gematigdheid van Rusland
 ten onzen opzichte nog twijfelachtig wezen zou.

-- Van Bayonne wordt, in dagteekening van den 15den d'ezel,
 gemeld, dat er last aan de aingeworpen Spanjaarden was gedaan
 zijn, om zich van de Spaansche grenzen te verwijderen. -- Men
 gelvege, zijn zij, daar zij zich provisioneel te Sant-Espirit en in
 de omliggende dorpen nedergeslagen hadden, verplicht geweest, den
 Adour weder over te trekken.

In een onzer laatste nommers (11) zelden wij, de Nederlands
 konink zal geene Fransch en Dauphin navolgen de vordel-
 ings, zoowel van de onafhankelijkheid van een staat, als van
 de regter des konings zulten, bij het stijgen van het gevaar,
 s hantre pligten niet d'afgevoelen. -- De Prins van Oran-
 ge Brussel, de, bij die gelegenheid, over dien Vorst gesprokene
 woorden hebben de roefrijke bevestiging van het eerste oeg-
 leverd. De blijvende hording onzer legeren bewijst nog steeds
 het tweede. Noeh de onaangename toestand waar zij, op de
 vele dagen, verkeerden, noch de tweedragt zaaiende machtingen
 van oproerlingen, noch de verachtelijke logentaa van den Con-
 tiner des Pays-Bas en consorten hebben op deze leaven den
 minsten invloed uitgeoefend.

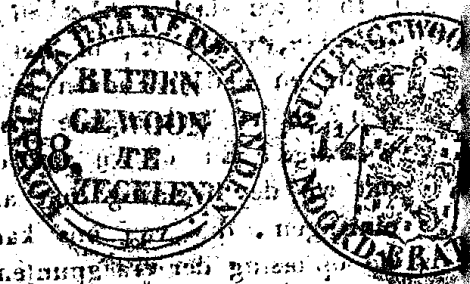
Het eene bleef even onafschrikbaar als het andere en met eere
 staan de laatste dagen in de geschiedenis des nederlandschen legers
 opgeteekend. Met eere zeggen wij, en te regt, terwijl, in een na-
 buling rijk, waar het woord des krijgsman's steeds als van eene zu-
 vere hemelsche hieekenis werd beschouwd, terwijl daar officieren,
 welke men wel aan geheel Europa ten voorbeeld had willef stellen,
 de degens verbraken; die zij van den Koning hadden ontvangen,
 en de manschappen, onder het geleide hunner anvoerders, aan
 standaard, waarbij zij trouw hadden gezworen, verlieten, om de
 derland een geheel ander schouwspel aan. Daar men, op een ge-
 zwets, in kalme dagen, en en vord' uitgehaald, en een gevaar
 van aanvoerder en soldaat hebben, in den naam van het gevaar,
 eer en trouw bewezen.

Nog telt het leger geene afvalligen, noch wankende de jonge solda-
 ten, tot zelfs in de laatste niet geestloos op, om zich onder
 die kleur te behouden, waaraan Nederland altijd groot en galskig
 geweest is, ter bestrijding van muiters, die even onrijp zijn voor
 vrijzinnige wetten als onvatbaar voor ware verlichting. Zij loopen
 op, om voor de vrijheden, door opofferingen van eer en bloed
 hier te lande verkregen, op den eersten weik des konings te
 strijden. In afwachting van dien weik onderscheiden de
 den zich door een strenge tucht, door hartelijke vermaningen,
 zoodat, in het leger, wat een eendige Courrier, en een
 kallen, gees onderscheid tusschen Belg en Hollander, en
 door het aannemen eener houding, die de vord' eestige legers tot
 eere zoude strekken. Nog eens, here zij den verdedigers van
 onze onafhankelijkheid toegebragt. Hun tegenwoordig gedrag ge-
 waarborgt ons het vervolg.

De regering der Nederlanden bezit nog eene groote kracht tot be-
 tegeling der muiters. Het geheele Noorden, het grootste gedeelte
 van het Zuiden en het leger wenschen niets liever dan de
 galing. De goede en rustige ingezetenen van Brussel moeten er
 om. Zou de regering, bij zoo veel kracht, de leaven der goeder
 onverhoord laten?

Te Brussel, bij BROESE & Co. Boekdrukkers en Boekverkoopers.

Van Vrijdag den 17 September 1850.

Redevoering van den heer Mr. W. B. Donnat Curtius, uitgesproken in de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, op Woensdag 13 September 1850.

Edeer Meester Heeren!

In de gewichtige omstandigheden, waaraan het vaderland zich bevindt, stel ik alle kleine bedenkingen ter zijde, en zal mij thans in het Fransch uitdrukken, opdat ik verstaan worde door hen, welke geboden zijn, zich in die taal uit te drukken, en door wien ik thans ook vooral verlang verstaan te worden. Mijne ambtgenooten in het Noorden zullen mij hoop ik verschonnen om den prijs van mijne bedoeeling.

Wacht niet, Mijne Heeren, dat ik u zal lastig vallen met lange redenen, of hoogklinkende woorden, die mij minder dan immer welgekozen zouden toeschijnen.

Daarom hoef ik niet te verzeven, want de smilt, de rouw, de verachting, en de vernedering, zoo hoog klimmen, dat het onmogelijk is, de gewichtige woorden onder woorden te brengen.

Ik wil mij niet verzetten tegen het voorstel van onze Voorzitter, om de Koninklijke boodschap, waarvan de reden is, naar het onderzoek der sectien te verzenden; maar het schijnt mij toe, dat de drang der omstandigheden zoodanig is, dat dat enkel redden niet volstaat.

En inderdaad, waartoe strekt die boodschap? Om de aeneening der Kamer te verstaan over de vraag of men veranderingen begeert in onze grondwet, en om, in geval van toestemmend antwoord, bekend te worden met het beginsel dier veranderingen, hetzij een afscheiding der verschillende deelen des Rijks, onder denzelfden schepster, hetzij de voortdrijving der innige vereeniging, onder het behoud eener gewijzigde grondwet.

Wat is het doel, hetgeen de Regering zich kan voorstellen, bij het aangenomen besluit?

Overwijfeld, om, ongeval van omstandigheden, in den een of anderen zin, in staat te geraken, om eene wet voor te stellen, overeenkomende met het doel van art. 229 der grondwet.

Immers het is, zoo door 's Konings redevoering van den Troon, als door de onderhavige boodschap, boven bedenking geworden, dat een der tweegredenen onzer tegenwoordige buitengewone zamenroeping, geweest is, om onze wenschen en verlangens, in dit opzicht, te kennen, en om dan het initiatief te geven, in den een of anderen zin; alles met het verder doel, om den rampzaligen staat van opstand en regeringloosheid, welke eenige gewesten des Rijks verniet, te doen ophouden, en indien het mogelijk is, meer tevredenheid, meer rust en meer vastheid te verkrijgen, in de toekomst.

Men vraagt onze medewerking ter bereiking van dit dubbel doel. De spoedigst werkende middelen om er toe te geraken, zijn zeker verkiestlijk.

De enkele verzending van deze boodschap naar de sectien, is die het einde voldoende, om te weeten van neen, en om het voorstel van een ander daarbij te vinden middel te rechtvaardigen, dient het volgende korte beschouwing.

Wanneer kan het nuttig en belangrijk zijn, het onderzoek, of de toekomst de staat kan blijven bestuurd worden overeenkomstig onze grondwet. Maar, indien dat onderzoek moet gedaan worden, moet het zulks, volgens onzen eed, en zonder ons af te wendigen, worden gedaan, dan wordt volstrekt vereischt, dat wij allen, en de Koning zelf, ons strengelijk houden aan de grondwet, en dat, voor dat onderzoek voorgeschreven, en welke handhaving wij daarvan hebben.

Die vormen van bestaan (de geloof dat het nuttig is ze te herinnern): 1°. volgens art. 229 der grondwet in de verplichting, om, naar het gemeen overtuigd, vast te stellen, welke de noodzakelijkheid van eenige verandering vastigt, en die duidelijk aanduidt en uitdrukt, de verandering of hervorming, die bedoeld wordt; 2°. volgens art. 230, in de verandering van wet, naar de procedure, daartoe opgeroepen, opdat deze bij het gemeen overtuigd, door de Kamer een gelijk getal buitengewone leden,

landelijk, in de zitting van die dubbele Kamer, en in hare algemeene vergadering naar de voorgeschrevene vormen, bij ons ingetruikt, en alsoo in een rijp en welberaden onderzoek, hetgeen een tijdsverloop vereischt, waarvan de voortdrijving moeijelijk vooraf te bepalen is, afgezien van eenige tijdsruimte van drie maanden, voor de aankomst van alle die vormen vereischende, zeker niet overbodig zal, om dan de Kamer te verzoeken, om met den Koning het initiatief te nemen, allen de noodzakelijkheid der wet erkenden, en het eens waken, omvattend te bepalen handelingen en veranderingen.

Ik wil niet onderzoeken, hoe ver wij van die eenstemmigheid verwijderd zijn. Mij werd gezegd, dat de Kamer om veranderingen is geroepen, die men, onder den inroep der *grievous*, *van grieven* noemde; hoe verschillend toen de manier van zien was, nopens het bestaan van die voorgewende grieven; hoe verschillend nopens de noodzakelijkheid van derzeiver herstel.

In eens bijst een opstand, zonder dat eenige materiele daad van dwingelandij op het oorspronkelijke gebied, uit het midden eener stad meer bloeyende, dan elke andere, in de provincie niet onderzoeken, hoe die opstand is aangespoord, aangebragt, ondersteund, of goedgekeurd, en door wie zij is beraamd, noch welke deszelfs eerste ware beoogting geweest is, ook in eens, gaat uit het midden van dien opstand eene meer bepaalde kreet uit, dan die nopens het herstel van grieven; de kreet, om eene algeheele omverwerping van den grondslag van ons staatkundig bestaan, hetwelk wij zelden niet gescheiden hebben; de kreet eindelijk, om afscheiding van Regering tusschen Noord- en Zuid, bij behoud van het regerend Koninklijk huis.

Ik zal evenwel niet aarzelen, in welken ongrondwettigen vorm die kreet zich heeft doen hooren, ook van sommigen dergenen, die gerworen hebben de grondwet te zullen handhaven, nog hoe zij zich bevoegd en gemagtigd geoordeeld hebben, om zich als het voorgevend orgaan der volkskreet voor te doen. — Ik zal niet aanduiden de onbegrijpelijke ligvaardigheid, waarvan zij het kenmerk draagt, noch de moeijeligheden die zich moeten voordoen, bij haar onderzoek, hetzij in verhouding tot de finaal aangelegenheden van het vereenigd rij, hetzij in verhouding tot de verdediging van het grondgebied, hetzij in opzichte der onderscheidene bronnen van bestaan der onderscheidene partijen.

Maar altijd zal het waar zijn, dat wij allen, zoo vele als wij hier zijn, ons die onderscheiden onderwerpen voor den geest brengende, zullen moeten overtuigd zijn, dat zich hier eene complicatie opdoet, zoo moeijelijk om op te lossen, dat die oplossing niet zal kunnen geschieden, dan na rijp en diep beraad, en dat de aanneming of verwerping, en ingeval van verwerpen, de wijzigingen in de grondwet te maken, zijn onderworpen aan vormen en onderhandelingen, die altijd een meer of minder lang tijdsverloop zullen vorderen, en dat het, om te weeten, door eene enkele Kamer te beslissen, om een staatkundig geëischt heeft, doch die inderdaad een waartachtig *coup d'état* zou zijn, dat men tot hare oplossing kan geraken.

Nogtans schijnt de regering geneigd te zijn, om ons op een weg dier vormen te brengen, en ik weiger niet om ernaar te werken tot dit doel, met zoo veel spoed, als die vormen toelaten.

Maar, in dit alles zie ik niets, dan de toekomst, en op zijn hoogste, (hetgeen God behage!) een middel van behoud en van rust in de toekomst; maar eene toekomst, die wij niet kunnen scheppen door eenen tooverslag, en als door bezwering; en nogtans, indien wij ons daarbij bepalen, dan wordt intusschen een deel des rijks ten groot gelaten aan regeringloosheid, plundering, roof, braadsteking, openbare geweldensrij, verarming en geheelen ondergang, indien de wettige orde er niet hersteld wordt, en wij mogen op ons toepassen; *perit patria* — terwijl wij raadplegen, om te land te gronde.

In dezen staat van zaken, die de minst heidszinnig kan doorgronden, vraag ik, of het voornamelijk te doen moet zijn, onrustig en bedaard onzen toekomstigen staatkundigen staat te vestigen? Of het toekomstige ons meer moet ontrusten, dan het tegenwoordige? En of wij aan onzen pligt zullen voldoen, die eischt, dat wij de Regering niet al die zedelijke en wetgevende kracht omringen, die van ons kan uitgaan, indien wij ons bepalen bij de oplossing der vraagpunten, vervat in de Koninklijke boodschap, en daarover beraadslagen in de wijselijk voorgeschrevene langzame grondwettige vormen?

Neen, mijne Heeren! en ik moet nog gelooven, dat elk die hier verscheept, zoo het niet is met het openlijk doel, om munitie en regeringloosheid te verdedigen, in zijn eigenbelang moet haken naar het herstel der wettige orde in de streken, waar verwoestingen en regeringloosheid haar gebied oefenen en den scepter zwaaien.

Hoe los dit doel te geraken, hetgeen het eerste en voornaamste voorwerp der zorg van elk moet zijn, die belang stelt in het welzijn van den Staat? Ziedaar de dringendste vraag!

Het is mogelijk, dat de opening der grondwettige beraadslaging voor de toekomst, en de uitgedrukte bedoelingen des Konings, en toe te stemmen, dat, wat grondwettig zal besloten worden, (en ziedaar alles wat hem zedelijk mogelijk is), het is mogelijk, dat die opening eenigen oogenblikkelijken toegang zal oefenen op den geest; maar zij, die de zaken van nabij hebben aanschouwd, zij zelfs, die zich schuldig mogten gemaakt hebben aan de aansporing der onlusten, om welk doel dan ook de betrekten, zij eindelijk, die merkten hebben medegewerkt om den stroom los te laten, zonder dat zij de zedelijke kracht hebben, om hem in zijne beoogde richting te leiden? Ik vrees, neen! en zoo zal dan nu reeds werking vervald worden mijne voorspelling, ten verleden jare gedaan, en toen door velen bespot. » dat, wanneer men eenmaal de massa's in staatkundige aangelegenheden te hulp roept, men ze zonder moeite kan in beweging brengen, maar dat het schier altijd onmogelijk is, dezelve op een bepaald punt te stuiten. »

En indien dat zoo is, en de volken en opstokers van den

stroom den gang voortgaan, met den stroom te voeden, en de dammen te breken, ten einde in het verbolgen water te beter te visschen, welke, zal dan niet de ontzettende uitslag worden, vooral bij het naderen van eenen winter, die ons, na eenen onvoordeeligen oogt, niet dan ellende op ellende voorspelt. Dan voorwaar zijn de bewoners dier ongelukkige streken blootgesteld aan ontelbare en onuitsprekelijke verschrikkingen.

Welk moet dan het eenig krachtig middel zijn, om dien stroom te stuiten, eer hij alles verwoest, en allen, welligt de aanstokers het eerst, in den afgrond wegsleept?

Ziedaar, dunkt mij, de voornaamste en eerste vraag, die ons moet bezig houden.

Ik zie geen uitweg, dan de wettige aangevoerde kracht der wapenen; maar ik beslisse de vraag niet lichtvaardig, nootdanks is het zij beslissing, en om er toe te geraken, stel ik voor, zijnde aangekerende het verzenden der Koninklijke boodschap aan de Staten, om eene commissie van tien leden te benoemen, genomen half uit de Zuidelijke, half uit de Noordelijke afgevaardigden, om te overleggen en aan de vergadering voortedragen, zoodanige maatregelen als in overeenstemming met de attributen der kamer, kunnen genomen worden, om de ingezetenen der plaatsen, waar de wettige orde is geschonden, tot dezelve terug te brengen, en zoodanig het grondwettig gezag, en de kracht der wetten, die door hen gezworen hebben te handhaven, te herstellen.

Ik zie de mogelijkheid van nuttige wetgevende bepalingen in dit opzigt in, en het schijnt mij toe, dat niemand die medewerking kan weigeren, indien hij niet openlijk wil verklaren, de voortdurende regeringloosheid te kiezen boven de wettige orde; en dat wij door dit middel de Regering des Konings zullen terugbrengen van eene zedelijke kracht, welke den eerbied moet inhouden, zonder welke alle regering onmogelijk wordt.

Ik weet niet, Edel Mogende Heeren! in hoe verre, om mijn voorstel formeel te doen achten, stiptelijk zou georderd worden, en welke nederlegging op het bureau. In allen gevalle, zal het u niet genaken, indien het u niet genaken, dezelfde renvoel naar te stellen.